

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

ואזל הוא ויהי ברביעא. תימה להכא משמע דבעל הבית שקיל פחות מן הארס ובעל דוכתי משמע שהארס נוטל פחות כדלמרינן בניי שחזו (גיטין דף ע"ד): כ"ע דלו תלת ושקלי ריבעא ואת דלי ארבעא ושקיל תילתא ולקמן ארס אומר למחנה ירדתי ובעל הבית אומר לשליש הורדתי משמע שארס רגיל ליעול פחות ולא יותר וי"ל דהכא איירי שהארס נותן זרע אבל בכל דוכתי איירי שבעל הבית נותן זרע או בכרמס ופרדסיס שאין צריך זרע דאיכא אחרא דענדי הכי דארסא יהיב ציורא ואיכא אחרא דענדי הכי דמרי ארעא יהיב ציורא כדלמרי לעיל בסוף ארזא נשך (דף ע"ד):

בוכרא ופפחא. פ"ח חרין וכן חרין שך רגילס לעשות סביבות השדה מחוץ לגדר כדלמרינן בסוף פרק בית כור (ב"ב דף ק"ח) ובערוך (ערך ארכנתא) פי' כפירות הקונטרס: **בלמא**. פירוש שמירה כמו פיו בלום (בבב"ב דף ט"ז) פירוש סגור וכן בלום עלמא בשעת מריבה שלישי כסוי הדס (חולין דף פ"ט) אבל אזר בלום דסוף פרק התקבל (גיטין דף ס"ו) ושם ד"ה בלום הוא בסמ"ך (ו') כמו עיסה בלום מעורב בפרק כלל גדול (שבת דף ע"ו) ואזירות בלוםין צב"ר (פרשה ט'): **מנכה** זו מחבורו. בין בחכירות בין בקבלנות איירי כדלמרי בגמרא ואע"ג דתנן לקמן (דף ק"ה) המקבל שדה מחבירו ולאכלה חגב אם מכת מדינה היא מנכה לו מחכירותו ולא איירי אלא בחכירות דבקבלנות אינו מנכה לו אלא נוטל שלישי או רביע כמו שהתנה כדפירש לקמן בקונטרס מ"מ הכל כפיפא מנכין לו כיון דאי"ל בית השלחין דלא איבעי ליה למימר כיון דקאי בגווה מדלמרי זו כדלמרי בגמרא ש"מ שרובה לומר כל זמן שהתא בית השלחין כמו שהיא עכשיו שיש בה מעין:

דבעל הבית וחזירא גופיה דאריסא דבעל הבית נטירתא יתירתא דאריסא עביד בי יאורי: כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים: (ט) קנים מאי עבידיתייהו אמרי דבי רבי ינאי קנים המוחלקין שבהן מעמידין את הגפנים: ושניהם מספקין את הקנים: למה לי מה מעם קאמר מה מעם שניהם חולקין בקנים משום דשניהם מספקין את הקנים: **מתני'** המקבל שדה מחבירו והיא בית השלחין או בית האילן יבש המעין ונקצץ האילן אינו מנכה לו מן חכורו ואם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זו או שדה בית האילן זה יבש המעין ונקצץ האילן מנכה לו מן חכורו: **גמ'** היכי דמי אילימא דיבש נהרא רבה אמאי אינו מנכה לו מן חכורו (ו') לימא ליה מכת מדינה היא אמר רב פפא דיבש נהרא וזמא דאמר ליה איבעי

בזמורות ובקנים ושניהם מספקין את הקנים: **גמ'** תנא מקום שנהגו לקצור אינו רשאי לעקור לעקור אינו רשאי לקצור ושניהם מעכבין זה על זה לקצור אינו רשאי לעקור האי אמר בעינא דתתבן לי ארעאי והאי אמר לא מצינא לעקור אינו רשאי לקצור האי אמר בעינא דתינקר ארעאי והאי אמר בעינא תיבנא ושניהם מעכבין זה על זה למה לי מה מעם קאמר מה מעם לקצור אינו רשאי לעקור לעקור אינו רשאי לקצור משום דשניהם מעכבין זה על זה: **לחרוש אחריו יחרוש:** פשיטא לא צריכא באתרא דלא מנכשי ואזל איהו ונכיש מהו דתימא אמר ליה האי דנכישנא אדעתא דלא כריבנא לה קמ"ל (א) דאיבעי ליה לפרושי ליה: הכל כמנהג המדינה: הכל לאתווי מאי לאתווי הא דר"ר ימקום שנהגו להשכיר אילנות על גבי קרקע משכירין מקום שאין נהגו להשכיר אין משכירין מקום שנהגו להשכיר משכירין פשיטא לא צריכא דכ"ע יהיב בתילתא ואזל איהו ויהיב ברביעא מהו דתימא דאמר ליה האי דבצרי לך אדעתא דלא יהיבנא לך באילנות קמ"ל דאיבעי ליה לפרושי ליה: מקום שנהגו שלא להשכיר אין משכירין: פשיטא לא צריכא דכ"ע מקבלי (ב) ברביעא ואזל איהו וקיבלה בתילתא מהו דתימא א"ל האי דטפאי לך אדעתא דיהבת לי באילנות קמ"ל דאיבעי ליה לפרושי ליה: כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש: אמר רב יוסף בבבל נהיגו דלא יהיב תיבנא לאריסא למאי נפקא מינה דאי איכא איניש דיהיב עין יפה הוא ולא גמרינן מיניה אמר רב יוסף יבוכרא ופפחא וארכבתא וקני דחזירא

בזמורות. הקולטין מן הגפנים: **בקנים**. מפרש בגמ' קנים המעמידים את הגפנים שקורין פושי"ל: ושניהם מספקין את הקנים. המדעים בכל שנה שאין על הארס אלא לעבוד ולשומר אבל שאר דברים לימא אלא בקבלנות דאי בחכרות לא שייכא חלוקה: **גמ'** ושניהם מעכבין. לשנות מן המנהג: **האי אמר**. בעל הקרקע אי אפשי שתעקור דבעינא דתיבנן ארעאי שישארו בה מן הקשין ויהא לה לזבל לזרעמה לשנה הבאה: **והאי אמר**. אם בעל הבית אמר עקור מני האי למימר ליה לא מצינא מערעא שהקצירה נוחה מן העקירה: **דסינקר**. שתהא נקיה שאינה רכיבה לזבל: **בעינא תיבנא**. איני צריך תבן לזרעתי ואי אפשי שתשאר בקרקע: שניהם מעכבין זה על זה למה לי. כיון דתנן בתרווייהו אינו רשאי מכלל דזימנין דניחא ליה למר דהכי ולמר דהכי וזימנין איפכא: **משום דשניהם מעכבין**. כלומר מפני ששניהם יש להם טענה לכאן ולכאן: **ואזלי איהו ונכיש**. צדוד שהחכירה מחוברת ומלם ממנה עשירי רעים אלא שלאחר מכאן חזרו וגדלו בהן קצת מהן: **דלא כריבנא ליה**. שלא אחרוש עוד אחריה שהיכוש במקום חרישה שלאחר הקצירה היא למנוע עשירי הרעים: **שנהגו להשכיר אילנות**. עם שדה לכן שיטול הארס חלקו סביבות האילן אע"פ שאינו טורח בהן שאינן רכיבין לעבודה: **משכירין**. כלומר מסתמא הן מושכרין יבשי כחילתא. נותנין קרקעות לאריסין ע"מ שיטלו הן חלק שלישי ואריס שני חלקים: **ואזל איהו ויהיב כריבנא**. שלא יטול הוא אלא רביע והארס ששה חלקים: **דבצרי לך**. שאני נוטל פחות משאר בעלי חכמים: **מקבלי כריבנא**. ע"מ ליתן לבעל הקרקע רביע בתבואה: **בוכרא וטפחא וארכבתא וקני דחזירא דבעל הבית**. סביבות השדה עושין חרין ונותנין העפר על המינר להגביה סביבותיו ולאחר זמן כשיגדש חוזר הוא ומוסיף עליו עפר שנית וכן שלישיית. ראשון קרי בוכרא והשני טפחא לשון ריבוי דמטפי לה והשלישי קרי ארכבתא: קני דחזירא. קנים שנועלים בצרך לארוג בו קוליס או נסרים סביבות השדה: **דבעל הבית**. עליו יליאה זאת לעשות: **חזירא גופיה**. הקוליס שאורגין בו סביב הקנים דארסא: **עיקר בלמא**. עיקר שמירה שאי אפשר בלא היא: **נטירוסא יתירתא דאריסא**. עליו להוליא שאינו עושה אלא להקל מעליו שלא ינטרך לטרות כלל בשמירתה: **מרא**. פושי"ר בלע"ו:

וזיביל. (א) פאל"א: **ודוולא**. דלי להשקות שדה: **וזרנוקא**. נוד למלאות במקום שנהגין ללות צנודות: **אריסא עביד בי יאורי**. עליו לעשות חרין משפת הנהר עד סוף השדה חרין הרבה כשכדולין המים מן הנהר שופכין בחריצין והחריצין מוליכין עד סוף השדה והיא שומה מאיליה: **מוחלקין**. שניטלה קליפתן מהסוף הלצן שעליהן: שניהם מספקין למה לי. פשיטא כיון דתנא דלשניהן הן וחולקין בהן ממילא שמעינן דשניהם מספקין את המדעים דאי לא יהיב מעיקרא אחאי פליג גישסי: **בארג"ב בית השלחין**. קרקע יגישה ללא דייח בני הגשמים וממעין שבה משקה אותה: או בית האילן. ובצביל האילן ההוא חביבה על הארס שנוטל חלק בפירות בלא טורח: **מן חכורו**. אם קיבלה ממנו בחכירות צדק וכן טורח לשנה דמעיקרא לא גלי דעתיה דמשום מעיין או אינו טפי לה בחכירותה: **חכור לי בית השלחין זו**. גלי דעתיה דשצביל שהוא בית השלחין טפי לה וחכרה ממנו: **גמ' נהרא רבה**. שהכל משקין ממנו: **גימא ליה מכת מדינה היא**. ומנן לקמן בפירקין (דף ק"ה) המקבל שדה מחבירו ולאכלה חגב או ששנעפה אם מכת מדינה היא מנכה מן החכירות: **נהרא ווטא**. אמת המים שהמשיכו מן הנהר הגדול אלא הבקעה להשקות ממנה: משכחת

הגהות הב"ח
(א) גמ' מקבלי ברביעא ואזל איהו: (ב) שם קנים מאי עבידיתייהו. י"ב עיין פי' התוכר את בית ד' ס"ט פ"ב ב"ב בית ד' ס"ט פ"ב ב"ב קנים מאי עבידיתייהו מה ריבס לנכש קנים הגדלים בקרקע דקנים סתמא משמע ליה במקום גדולן כמו חילת הקנים קנים המוחלקין מפולין שמעמידין תחת הגפנים כדי שיהיו הגפנים זקופין והאשכולות תולין כחזיר ולא יתקללו בקרקע וקורין להו פאלי"א: (א) רש"י ד"ה וזיביל פאל"א. י"ב לשון אשכנז משי"ע נאכיל: (ד) תוס' ד"ה בלמא ופי' הוא בסמ"ך. י"ב וכן פי' רש"י פי' ח"ה דף ג"ח ע"א:

(א) גמ' הערוך ערך בלם כלמי פי' סיג למחוס הפלגות.
הגהות הגר"א
(א) גמ' דליבעי טי. י"ב ר"ל דהכי מהני אף אם שחק בעיה. הרמ"ה: (ב) שם בלמא. י"ב פי' סיג. לשון הר"ק: (ג) שם מלא חבילא. י"ב מלא. חבילא. לשון הרמב"ם הקדום שחופרין בו הארץ. והכלל ששואף בהם העפר ומפרש דכל זה ה"ה מחזור והעור חלק עליו וכן ב"ה ורש"י ממה שמצין על סיפא דממ"י כשם פי' (ד) שם גימא טי. י"ב ר"ל בחכירות ועי' רש"י כאן ולקמן ק"ה ב' במתני' ועיין תוס' ד"ה מנכה טי. מ"מ ללא טעור (ועמ"ס רבינו בח"מ סי' ס"א ס"ק ב' צ):

לעזי רש"י
פושי"ל (פ"יש"ל"ש).
המכירות נפן.
פושי"ר (פ"שו"ר).
מערר.
פאל"א (פ"ל"א). י"ה
וכלומר כך שטוחה בעלת ידית ארכבה.

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קד.

עין משפט
נר מצוה

(א) ב"ב ז' (ב) לעיל ע"ג:
 (א) ונתפסא (א) ונתפסא
 דמחויב פ"ד, (ד) נדרים
 לה: וי"ד מ"ד, נעטם
 פ"ד (מ"ב), (ט) [וישאל
 דמלחא שקי כותב לה
 וכו'] למח מחשבה לך
 שפיר גרסינן דמחויב הוא
 חוס' בכתובות פ"ד ע"ג,
 (ו) ע"י חוס' ימות ק"י,
 ד"ה בית הלל תוס',
 כתובות נ"ג, ד"ה שאין,
 (ז) ונתפסא דמחויב פ"ד,
 (ח) ונתפסא דמחויב
 הגי' משכנו ומח שומטו
 כ"י וכו' נ"י הע"ר ע"כ
 שט"ז א' וע"פ גרסינן,
 (י) פ"י ה"א ר"ב אח"י
 ג"און ר"ש גרסינן כ"כ א"ח,
 רש"י, (ט) ע"י מהר"ם
 ורש"י ורש"ל.

הגהות הב"ח

(ב) רש"י ד"ה ר"ב
 לה בת"כ, נ"ב בפרשה
 מצוה בגמ' מצוה סוף
 פ"ד: (ג) בא"ד אחריו
 דאית ליה זכות א'
 נתקן: (א) תוס' ד"ה ר"ב
 נתפסא דמחויב פ"ד
 א"ס:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה א"ח, א"ל
 כ"י, נ"ב ונמ"ה חולק:

משכנה לה בין בחכירות וצין בקבלנות. בזמן יש לומר לקצור יקצור לעקור יעקור דכל מה שיש לו לטעון בקבלנות יש לו לטעון בחכירות. וגבי יבש המעיין אם אמר תכור לי שדה [ניתן] שלמין זו כי היכי דבחכירות כי יבש המעיין מנכה לו הכי נמי בקבלנות אם קבלה בשלש ולמחנה הכל לפי מה שנספד: **מכאן ואילך כו'.** כל אמת אפרשה במקומה: **שמה בעלמא.** כך היא נקראת אבל לא בשלש המעיין העליתי בחכירותך: **לסך.** חזי כור לפי חשבון סתמים בחצר המשכן. חמשים על חמשים הוא בית סאה: **אע"פ שאין בו גפנים גרסינן.** וגבי פרדס: **אע"פ שאין בו רמונים גרסינן:** אמר לו מחכיר לחוכר. שדה בית השלחין אני מחכיר לך יכול לומר שמה בעלמא אמרי: **מתני' הוברים.** שלא חרשה ולא זרעה: **שמן אוסא.** כגון בקבלנות שקבל למחנה ולשליש ולרביע אבל בחכירות לא שייכא הא דמאי שמין איכא בחכירותו יתן לו: **אם אוכיר.** אעשה נזרה: **ולא אעביד.** ולא אעשה בה פעולה הראויה לה: **גמ' דורש לשון הדיוט.** שהרגילו הדיוטות לכתוב שלא כמקנת חכמים היה דורש הלשון לפסוק הדין אחריו: **אדם מביא קרבן עשיר על אשמו.** שהוא חייב בקרבן לידתה וזרעתה ואם הוא עשיר אין יכול לומר היא אין לה כלום ומיפטר בקרבן עני: **כל הקרבנות שהיא חייבת.** שלא נקדר ונדכה כגון קרבן זבחה ואשם וחטאת ועליה: **ר"ג לה (ב) בת"כ א"ר יהודה לעיבא קרבן עשיר על אשמו כהן שכן כותבם לו אחריו (ג) דאיכא לי עלך מן קדמת דנא.** והכי פירושה לפיכך אם גירסה ונתן לה כתובתה ועדיין קרבנותיה עליה אינו חייב בהן שקי כותבת לו בזמן השוכר כותבת לו על קבלת כתובתה התקבלתי כתובתי אחריו דאית לי עלך מן קדמת דנא וכל אחריות שהיה לי עליך מלפני היום הזה. ולשון הספרים אינו יודע לפרשו כדלוי: **כתובה אמן.** כותבין להן יום אירוסין: **לכשתכנסו לחופה.** וקדושין ע"מ כן ולא חלו קדושין זה עד שתיכנס לחופה והכי חטפה קודם לכן: **לא ימשכנו.** ע"י שליח בית דין במשכון שהוא יתר על חובו: **שך הוא כובע לו השלומא דאי לך עלי כל קבל דיכי.** אם משיב לו את העבט לזמן מרובה שמין את המשכון וכותב לו זה בשטר יהיו לך כל תשלומין עלי ליפרע ממני דמי משכון זה ואם משכנו יותר על חובו נמלא גובה שלא לדין: **טעמא דכפס** ליה הכי. כלומר למה ליה למיכתב ליה והאמר ר' יוחנן משכנו והשיב לו את העבט ומת הלוי שומטו המלוה מעל בניו ולא היו כשאר מטלטלי דיתמי דלא משחבדי לבעל חוב דכיון דמשכניה קנייה

דאפשר באתווי בדוולא. וא"ת אפילו לא אפשר נמי אמאי מנכין לו דכיון דלא יבש נהרע רבה מו לא הוי מכת מדינה וי"ל דנקט האי טעמא לאשמועינן דאפילו יבשו נמי שאר יאורי שדות אחרים דהשתא הוי מכת מדינה אפילו הכי אינו מנכה לו כיון דאפשר לאתווי דיוולא מנהרע רבה דדוקא בלילה חגב או נשדפה שאין יכול לתקן הקקול ע"י שום טורח מנכה לו אי נמי יש לומר דודאי בחכירות לא היה לדין לטעם זה אפילו בלא אפשר לאתווי אחי שפיר אבל משום קבלנות אינטרין שלא יוכל לומר לא אשעסק בה ואפ"ה לא אשלם במיטבא לפי שאינו מחויב להביא מנהרות אחרים הרחוקים ביותר ועל כן הוה"ק לומר דלא יבש נהרע רבה ונזני לאתווי דיוולא ולכן מחויב לעשות בקבלנותו הנזי תרי מתני' קמיתא איתנהו בין בחכירותא ב"ו. ואע"ג דכשם שחולקין במחנה ליתא בחכירות מ"מ עיקר מילתא דהיינו רישא מיידי בין בחכירות בין בקבלנות: **א"ר ויאדי דאמר ל"ה מחכיר לחוכר.** ללאורה משמע דב"ל חוכר למחכיר הוי קפידא בלאו האי טעמא מדלא קאמר אידי ואידי בין אמר ליה חוכר למחכיר בין אמר ליה מחכיר לחוכר [א] אבל אי אפשר לומר כן דהא מתני' דב"ל חוכר למחכיר איירי דקמני א"ל חוכר לי שדה בית השלחין ואפ"ה משום האי טעמא דוקא הוי קפידא ולא דוקא נקט מחכיר לחוכר דה"ה חוכר למחכיר אלא משום דשמואל לא משכח קפידא במחכיר לחוכר קאמר רבינא דבמחכיר לחוכר נמי הוי קפידא ככה"ג דאיירי מתני':

א עין נטור ש"ע ח"מ
 ס"י שכל ספק א'
 כה"ה:
 ב מ"י פ"ח מהל'
 מכירה הלכה ד' סמג
 ע"ש פ"ט ט"ע ח"מ ס"י
 ר"ח ספק ח'
 יא ג ד מ"י ש"ס ט"ע
 ש"ס ספק יח:
 יב ה ו מ"י פ"ח מהל'
 מכירה הלכה ד' סמג
 ע"ש פ"ט ט"ע ח"מ ס"י
 ש"ס ספק יח:
 יג ז מ"י ש"ס הלכה י'
 סמג ש"ס ט"ע ח"מ ס"י
 ס"י ש"ס ספק יח:
 יד ח ט"ע ח"מ ס"י מ"מ
 ספק טו:
 ט מ"י פ"ח מהל'
 סמג הלכה ו סמג
 ע"ש ר"ח:
 ז מ"י פ"ב מהלכות
 מלוה וליה הלכה ו
 סמג לח"ן קפ"ט ט"ע
 ח"מ ס"י א' ספק יט:

מוסף רש"י

בית כור. לפי חשבון
 סתמים כולו המשכן (ב"ב
 א"ל) אדם מביא קרבן
 עשיר על אשמו. ש"ס
 היתה עניה ומחייבה קרבן
 עני ולא הספיק להביא
 קרבן עני עד שניסת לו
 הכי זה מביא קרבן עשיר
 על אשמו וכן בכל קרבנות
 שהיא חייבת קודם לכן
 ואפילו קרבן קטוע שאינו
 בעולה ויודע (וי"ד כ"ד).
 ולא אמרין דאע"פ ששאלת
 לעשיר עניה היא דמה
 שקמה אשהקה בעלה אלא
 כל הקרבנות שחייבת מביא
 עליה (נדרים לה) משכנו
 והשיב לו המשכון ונתן.
 ליה לאחר שהשיב לו את
 העבט, שומטו. מלוה,
 מעל גבי בניו. ואין
 נעשה אלא כשאר מטלטלים
 שהן דלא משחבדי לבעל
 חוב. דכיון דמשכניה קנייה
 (לקמן ע"ד).

היה דורש לשון הדיוט. לשונות
 שלא חיקנו חכמים לכתוב
 אלא הדיוטות הורגלו לכתוב
 דורש ואפילו לא כתב כותב
 דאי דוקא כשכתב מה היה דורש
 פשיטא שיש לו לקיים כמו שהתנה
 דהא לאו אקמכתא היא:
הבי גרסינן בתוספתא דכתובות (א)
אדם מביא קרבן עשיר על
אשמו וכן כל קרבנות שהיא חייבת
שך כתב לה אחריות דאית לך עלי
מן קדמת דנא פי' כל קרבנות
שהיתה חייבת קודם ששאלת לו יציא
בעבורה שכתב לה אחריות דאית לך
עלמה חייבת יהא עלי מן קדמת
דנא אפילו חובות שקדמו לנישואין
ודוקא בקרבנות שהן חובה לכפרתה
כגון לידה וזבחה וזרעת או להכשירה
לאכול בתרומה או לשמות ציין אם
היא מורה והכי איתא צירושלמי
בכתובות צפרק נערה דקמני התם
אפילו אכלה חלב או חיללה שבת
משמע דוקא צבני שאריכה להביא
אבל קרבנות שנדרה ונדכה קודם

מישואין או לזוהה ואכלה לא ישלם ועד כאן לא מיבעיא לן צס"פ
 יש נוחלין (ב"ב דף ק"ט). צלוותה ואכלה ועמדה ונשאת אי כלוקח הוי
 גבי ויה"ה לזוהה כשהיא תחתיו לצורך מה שאינו משועבד לה דלא משלם ובלא שום רחיה דבר פשוט הוא דאל"כ אם יקניטוה מלוה ותשלך
 לאיבוד ותחייבוני ק' מנה בכל יום אבל בזמירות אין לחוש שתדור ותפסידו וצנדרים וצנדרות נמי אם היה חייב לשלם היתה מפסדת לו כמה
 וכמה דאפילו יוכל להפסד דחשיב כדברים שבניו לצד הפסד ממונו יש לחוש שמה תדור ותפסד קודם שישמע ואפילו ישמע וימנין
 דמיטבר דלאמר צנדרים צ"י נערה (דף ע"ג). ודלא כ"כ אהא שהורה שהבעל חייב לפרוע חובת אשתו שלווה קודם שנשאה מכת דר'
 יהודה דהכא: **לא ימשכנו יותר מחובו.** (דף ע"ג) דלף על גב דאין משלם לו הגירעון אלא ככתב מכל מקום לא ימשכנו יותר מחובו:
טעמא דכתב ליה הכי והא אמר רבי יוחנן מ"מ שומטו מעל גבי בניו
 פריך לרבי יוחנן וי"ל דאם איתא דרבי יוחנן דאמר שומטו מעל גבי בניו דמכת לשון הדיוט קאמר היה לו לפרש:
 אהני

איבעי לך לאתווי בדוולא אמר רב פפא **א"הני**
תרתו מתניתא קמיתא משכחת לה בין
בכרנותא בין בקבלנותא מכאן ואילך
דאיתא בקבלנותא ליתא בכרנותא ודאיתא
בכרנותא ליתא בקבלנותא: אם אמר לו
לוימא ליה שמא בעלמא אמרי לך מי לא
תניא האומר לחבירו בית כור עפר אני
מוכר לך אע"פ שאין בו אלא לתך הגיעו
שלא מוכר לו אלא שמא והוא דמתקרי בית
כור כרמא אני מוכר לך אע"פ שאין בו גפנים
הגיעו הגיעו שלא מוכר לו אלא שמא והוא דמתקרי
כרמא פרדס אני מוכר לך אע"פ שאין בו
רמונים הגיעו שלא מוכר לו אלא שמא והוא
דמתקרי פרדסא אלמא אמר ליה שמא
בעלמא אמרי לך הכא נמי נימא ליה שמא
בעלמא אמרי לך אמר שמואל לא קשיא
הא דאמר ליה מחכיר לחוכר הא דאמר ליה
חוכר למחכיר אמר ליה מחכיר לחוכר שמא
בעלמא א"ל א"ל חוכר למחכיר קפידא
רבינא אמר אידי ואידי דא"ל מחכיר לחוכר
מדקאמר זה מכלל דקאי בגוה עסקינן
בית השלחין למה ליה למימר דקאמר ליה
בית השלחין כדקיימא השתא: מתני'
המקבל שדה מחבירו והובירה שמין אותה
כמה ראויה לעשות ונותן לו שכך כותב לו
אם אוכיר ולא אעביד אשלים במיטבא:
גמ' ר"מ היה דורש לשון הדיוט דתניא
ר"מ אומר אם אוכיר ולא אעביד אשלים
במיטבא רבי יהודה היה דורש לשון הדיוט
דתניא ר' יהודה אומר אדם מביא קרבן
עשיר על אשתו וכן כל קרבן וקרבן שהיא
חייבת ששך כותב לה אחריות דאית לך
עלי מן קדמת דנא הלל הזקן היה דורש
לשון הדיוט דתניא אנשי אלכסנדריא היו
מקדשין את נשותיהם ובשעת כניסתן לחופה
באין אחרים והוטפים אותם מהן ובקשו
חכמים לעשות בניהם ממזרים אמר להן הלל
הזקן הביאו לי כתובת אמכם הביאו לו
כתובת אמן ומצא שכתוב בהן לכשתכנסו
לחופה הוי לי לאינתו ולא עשו בניהם ממזרים
ר"י בן קרח היה דורש לשון הדיוט דתניא
ר"י בן קרח אומר המלוה את חבירו
לא ימשכנו יותר מחובו שכך כותב לו
תשלומתא דאית לך עלי כל קבל דיכי טעמא
דכתב ליה הכי הא אי לא כתב ליה הכי
לא קניא והא אמר רבי יוחנן מ"מ שומטו מעל גבי בניו
לו המשכון ומת שומטו מעל גבי בניו
אהני

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

אהני כתיבה לגירעון. וא"ת היכי משמע לומר מה שכתב לו תשלומין דלית לך עלי כל קבל דיכי שיהא מהני לשומטו מע"ג בניו שיהא טועה המקשה לומר שלך כתב לו קן ויש לומר דהכי משמע ליה למקשה תשלומין דלית לך עלי לא מכח תחילת המלוה שכבר נפרעת נזמינת המשכון כפי הקנייתו לך והשאלתו לי ועל שאלתו זו יש לך תשלומין ועליו וע"כ מקשה למה לריך לכמוז לו כך כדי לשומטו מע"ג בניו בלאו הכי נמי הוא שומטו דממילא קני ליה המשכון ואפילו לא יקנה לו הלוה וא"ת וכוון האם לא כתב לו הוא פטור מן הגירעון א"כ מזה הוא שלא יקחמו והיאלץ הוא מותר על ידי כתיבה זו וי"ל שמדעתו מקנה לו הלוה לפי שחזירו לו ימים רבים וכוון שמקנה לו אינן עוד צידו בתורת השבט העבוי אלא בתורת שאלה א"כ רצון הוא לתקון שיכתוב כדי שלא ימנע המלוה מלהחזיר כמו שמקן הלל פרוצובל לפי שראה שהיו נמנעים מלהלוות (נשיבתי פ"י מ"ג):

סבר רב כהנא לבימר מנכה ליה כחשא דארעא. ומתני דקמי אומדן כמה היטה ראייה ליעשות גבי מקבל שדה והוציאה היינו בר מחשבה דארעא א"כ הכא דוקא גבי שומשמי דמחשבי יתר סבר דמנכה לו ואפילו מאן דחייש לכחש גופאנא צ"כ הכוסס (נ"ק דף ע"ג.) הכא מודה לרב אשי דלא חיישינן: **האי** עיסקא פלגא מלוה ופלאא פקדון. ומתני דלחיהו נשך (לגיל דף ס"ה.) דלון מושיבין תמני למחזית שבר אל"כ נתון כו' לא שמעינן דהוה פלגא מלוה ופלגא פקדון דה"ל דטעי מפלגא פקדון הוה ואפ"ה צעי שבר עמלו כיון דליכא פרי מילתי פקדון: **דלא** משיהי ביה שברא. ששמואליה מפסיד המלוה שאין קקן שלו קיים ואין לו על מה לסמוך: הני

אהני כתיבה לגירעון. השטר מועיל לפחות דמיו. אם יפחמו דמי המשכון שנשתמש בו הלוה יפרע משאר נכסיו ככל הכתוב בשטר: **מקום שנהגו לעשות כתובה מלוה.** שלל מה שכתוב בשטר כתובה ודין מדויאל דהנעלה ליה מצי נשא לבית בעלה וכו' נפרעת ממנו כשנתארמלה או נתגרשה כדרך שבעל חוב נפרע ככל הכתוב בשטר מלוה כגון שנתנתו בה כמו שאנו כותבין אחריות דנא קבילת עלאי: **גובה מלוה.** בעל גובה מאזי הבת כל מה שכתוב בכתובתה כחילו הלוהו: **מקום שנהגו לכפול.** לשום את מה שמנסת לו כפליים דמיו בשביל כבוד ולכתוב כפליים בכתובתה וכו' ואלה אינה נפרעת אלא החזי: **גובה.** החתן מחמיו מחאה: **מגבי שחא.** כל מה שהיה כתוב וכופל היה גובה מאזי הבת: הא דקני מיניה. מאזי הבת: **ההוא דאמר לו.** מלוה מחמת מיתה היה: (א) **שלל רב אחא כו'.** האי לכתובתה אכתובה קאי או אגזבינא מקום שנהגו לכפול היה: **הכו לה ארבע מאה.** קאמר שיכתבו אותן תמני מאה בכתובתה או ד' מאה דכתובה קאמר דליוון מאתים לגבייה: **אי אמר לכתובה.** לגזבינא קאמר: **ואי אמר בכתובה.** לכתוב לה בשטר כתובה קאמר: **לא גוים.** אינו מקבל עליו דבר גזומא אלא כמשפט ולאו אסמכתא היא דהכי אפסדיה: **דקביל ארעא לשומשמי.** קבלות היטה לזרעה שומשמי והן יקרו מן החטין ומכשירי הקרקע יתר מן החטין: **ועבדה חטין כשומשמי.** הללו זריעמו ואף החטין הוקרו ונמלא שלל הפסיד בעל הבית צמה ששינה זה וכשחבר כחש הקרקע שהיה נכחש כשומשמי יתר מן החטין: **מנכה ליה.** בעל הקרקע מחלקו דמי כחשא דארעא מה שהיטה מנכשת אם היה זורעה שומשמי יתר מזרעה חטין ולא יטול זה חטין שיעור שומשמי שהרי לא הכחישה כל כך מחמת החטין: **אמר ליה אמרי אינשי כחוש ארעא כו'.** כלומר היה לו לזרוע שומשמי אפילו היטה מנכשת קרקע יתר ולא יכחוש מרה לטול עכשיו פחות וירעז הוא וציתו: **טעי שומשמי.** הוקרו החטין והלחמה אותה שנה זריעת חטין יתר משל שומשמי: **יחיב ליה.** בעל הקרקע מנכה לו מחכירתו ולא יטול אלא כדי שיעור דמי שומשמי שהיא ראויה להעשות לפי שזה גרם זה השבח: **האי עיסקא פלגא מלוה**

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

(א) (מספחה דכתיבות פ"ד.) (ב) (ע"י מ"ס חנוכות מד: ד"ה למוותו.) (ג) (לעיל פ"ב.) (ד) (לעיל ע"א ע"ב.) (ה) (למקן קטל.) (ו) (ב"ב פ"א.) (ז) (רש"י מ"ז.) (ח) (בדפוסו הגר' עליו.)

הגהות הב"ח

(א) ה"ש ד"ה שלל וד"ה חזי עיסקא וכו' וישלמו תחילה מילת וכו' דהיינו ה' דינרי דדינר כסף ש' מעות הרי פקדא דמלוה לילי ומינת פשיטי הן נמקן:

מוסף רש"י

אסמכתא. הנחתה בחמת שאלת מנכיה את חבירו למקון עליו שאם לא יקיים מלאו ימן קך וכו' יעמיד חו. היינו דבר דליו נתון לו מדעתו, אלא סומך על דבר שאינו דקור, שהוא יטול לנכח ויעמיתו ששלמון איתו (מהר"ר כ"ד.) המנכיה לחבירו דבר על מנת שיעשה דבר לעמיד וסומך בלבו בשעת התנאי שיוכל לקיים הדבר כשיגיע זמן וכשיגיע הזמן ואם ולא יוכל לקיים ורשבי"ם ב"ב פ"ה.) לא קניא. ואינו נתפס במלוה ולא יפסיד בכך (שם.) אם אובד. אעשה כורה, ולא אעביר. ולא אעשה בה פעולה הלאויה לה יעביר קד. האי עיסקא. דיהיב איש לחבירו למחזית שבר, פלגא מלוה ופלגא פקדון. פלגא הוה מלוה להחזיר בחזרות המקבל דהיינו אותו חזי שנטול ממנו היותו ופלגא הוה פקדון גבוי ואינו חייב בחזרתו דרך פלגא דקסקל ממנה מפסיד רוחא (רשבי"ם ב"ב ע"ג.) דניחא ליה ללוה וניחא ליה למלוה. דאיכא קמא אחריית על זה וקמא על זה, ולא נגזר או אבד הכל אין האחד מפסיד הכל אלא צ"כ שיהיה והלכך כיון דקמא דמלחא קן הוא דפלגא הוה מלוה גביה, דרך הנותן לקבל עליו מרי מילת בהפסד, האול וסקל פלגא בנאגר, כי היכי דלא להו צינת מאי דערב מקבל פלגא דפקדון ממש פלגא דמלוה שהלוהו דמאי דמקבל נותן אחריות עליה טפי מפלגא הוה שבר למקבל בשביל טריחא דקטרחה פלגא פקדון, או פלגא יקבל הנותן בהפסד ותלחא בנאגר ומקבל יטול מרי מילת. דהאי דקסקל רוחא טפי מפלגא הוה שבר טריחא ואין כאן רבות. ודכי מפסד בחזרו נשך (שם.)

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

המקבל שדה מחבירו

פרק תשיעי בבא מציעא

קה.

עין משפט גר מצוה

(א) ע"י מ"ס גיטין פ"א הל' ד"ה (שם פ"א) ע"י ע"י פ"ג (א) ע"י לקבל יב"ד.

תורה אור השלם

1 ובעתים יהם רבים ועמדו על מלך הנגב ובני פריצי עמך וישאו להעמיד חזון ונבשלו: דניאל י"א י"ד
2 והוליד בן פריץ שפך דם ויגשה אה מאהד מאלה: יחזקאל י"ח י' יב"ד.

הגהות הב"ח

(א) גמ' הוא דמעבד אי כ"ל וא"ל ו' נמחק: (ב) ר"ש ד"ה אמן וכו' שמכחישים כ"ל:

טרי עיסקי וחד שטרא פסידא דלוה. קבל היום ממנו זמנה ולמחר זמנה וכתב שטר על מאתים הפסיד הלוח כמנה דפרישית שאם יהא הפסד צוה ושכר צוה לא יחסנו כל אחד לבדו אלא השכר ימלא הקרן תחילה ואח"כ יחלוקו המותר. ואם כתב ב' שטרות כמשפט הזה מחשב הפסד של זה לבד והשכר של זה לבד ויקבל הצעלים עליו בהפסד החלי ובשכר השליש. ועלה טובה קמ"ל רבא דבמד עיסקא נכחוב חד שטרא וכתב עסקי נכחוב ב' שטרי ויהא הדבר שקול: ולא מלי למימר ליה. לבמד דמלייה: דרי מהאיך פסידא קמא כהדאי. וקבל עלך חיי הפסד ובשכר טול שליט ונמלא פוחת מן הקרן: דא"ל להכי ערסא ומליי וכו'. דמדלח אודעתן מעיקרא נכלס היית דבדכ ואדעתא דמלי קרנא ערסא: כי טרי דעבד עיסקא שדדי עיסקא נכחוב ערסא ורווח. שני צבליים שדדי עיסקא נכחוב ערסא עשותות שימכרוהו ויחסרו זמנות עד זמן פלוני ויחלוקו ציניהם ביין צעה"ב כמשפט ונשתמשו מלי הזמן ונשתכרו: דמעבד. עליה עד שיגיע הזמן שקבעו לצעה"ב שיחשו לו את שלו והמותר יחלוקו: אי אמר ליה ניפלוג רווחא. השתא מפרש ואולי מ"ט אית ליה דניעבד אי א"ל האי פלוג רווחא והקרן יתפוס עדיין להרויח בו עד הזמן מלי א"ל אידך רווחא לקרנא משמעבד שמה בסמורה שנעשה עוד נפסיד ונריך שיהא הרויח קיים להשתכר בו עוד כדי למלאות הקרן: ואי אמר ניפלוג. תרוייהו מלי א"ל עיסקא נלדדי משמעבד ואם ניפלוג שמה אני אפסיד בסמורה שאקנה שהרי קבלתי אני להתעסק בה עד אחר הזמן ואם אפסיד שמה חלק השני ישמכר וימלא חסרון ואני יחד קבלנו ונשתעבדו החלקים זה לזה: **מתנאי' ולא רבא לנגש.** התבואה:

אין לך חכירך. כך וכך כורין שפסקמי עמך ומה איכפת לך אם יחסר חלקי שהעשנים (א) מכחישים הצעלים אין זה אלא עלי: אין שומעין לו. והא לימא אלא בחכרנותא דאי בקבלנותא פשיטא מי מלי א"ל מאי איכפת לך: גמ' ואי א"ל כריבנא וכו'. השתא מפרש אמאי אין שומעין לו אי אמר לו אני אחרוש אחר הקצירה ואהפוך ושהפוך שרשי העשנים שנתרו זה וימותו ולא תעלה לפניך עשנים מאי מהדר ליה: א"ל אנה חטי מעליא בעינא. אותו חכירות שפסקת לי אני רואה שיהו צריאים ולא כחושים: מנכסא שם רע לארעאי. הרואים כבורים שניכשת ואעפ"כ היא מלאה עשנים ואתה מוציא שם רע לארעאי ומחר אם צאתי למכור או להוריד לזה אריס אחר לא יהיה יורד: והא תנן וכו'. הרי לא שנה במתני' אלא טענה אחת ובצבילה קאמר אין שומעין לו ע"כ צהא תליא כולה: אלא משום דא"ל בורא דנפל נפל. כל טענתו אינה אלא שמעלת עשנים לשנה הבאה וטענתו לעולם עומדת דכי א"ל כריבנא לאחר הקצירה א"ל האי נהי דעקרת לשרשים סוף סוף העשנים שתניח בה עשני עד שיריעו יפלו הורעים לארץ ויחמו לשנה הבאה ולו לא תועיל החרישה: **מתנאי' המקבל שדה מחבירו ולא עשסה.** התבואה אלא מעט וצא לו האריס למנוע מלהתעסק בה עוד שאין בה עוד כדי טרחה: אם יש בה כדי לעשות. מתבואתה כרי. ובגמרא מפרש מאי שיעוריה: חייב ליעפל בה. בעל כרחו. והא לימא אלא בקבלנותא דאי בחכרנותא מה לו לבעל השדה אם יחדל לו סוף סוף חכירו הוא נותן לו: מה קצבה בכרי. מה קצבה יש אם קצבתם לו כרי לשיעור חיוצ טיפול שדה גדולה לשיעור כרי ושדה קטנה לשיעור כרי: אלא אם יש בה כדי נפילה. שיכול לחזור ולזרעה לשנה הבאה מתבואת שנה זו: נפילה. זרע שמפורס לה במפולת יד: **גמ' אקוס ואניר.** אעמוד ואחרוש: ואדרי. אזרה המון צרחת או צנפה: **בעמלאי ובנפקות ידי.** בהולאתי: הרחם. פליא שורין המון צרות מתוך התבואה: **שפעמוד בה.** כשתחובין אותה בתוכו: מהאי גיסא ומהאי גיסא. אם נראין חודיה משני צדדין: כונס שלו. פלדיין בלע"ז. הרחת שמכניסין אותה לגבות התבואה עליה לרות שאין רואה פני החמה ולדדין נמי בכלל כונס הס: **הנן האס.** צמח עוקצין וכו'. משום אמרי דבי ר' ינאי דמפרשי שיעורא ככולהו הנן מתני' נקט לכו גבי מתני' דמפרשי בה דבי ר' ינאי שיעורא: פריזי ויתים. כדמפרש רשעי ויתים וענבים שהן לעולם בוסר שאין ציטולן נגמר לעולם: מעהרים. מן טומאת אוכלין דלא חזי לאכילה: וכמה פריזי. כמה הן מצולות ועדיין פריזין הן: **ארבעת קבין לקורה.** שמכניסין צבית הדג מהן כדי שיעור טעמת הקורה צפנסא אחת ואין מוציאין אלא ארבעה קבין שמן: **באוללא.** בתפוחה אחת שקורין ש"ק. יש מקום שצבית צד שלהן גדולין ומכניסין שלשת כורים יחד יש מקום שאין מכניסין אלא כור ויתים צטעית קורה וישער רבי אלעזר צקטיים ורבי ינאי בגדולים. וסאתים הוי תלתא זימני ארבעה קבין: עלו

הנ"י בי תרי דקבצו עיסקא בהדי הדדי. מאלס אחד וא"ת ואמאי נקט צכי האי גוונא ולא נקט האי מאן דקביל עיסקא מחבריה וי"ל לפי שהמקבל יכול לחזור קודם הזמן ולומר לא אטרח עוד ואטול מה שיגיע לידי עד הנה דפועל יכול לחזור אפילו בחצי היום אבל בעל העיסקא יכול להיות שאין יכול לחזור שהרי פלגא הוה מלוה ציד המקבל וגם פלגא דפקדון נתן לו זכות והשליטו להשתכר בו עד הזמן וזה לא היה שום חידוש להשיענו דמעבד המקבל דטעם פשטו כדפרישית ולהכי לא נקט צכי האי גוונא: **מזלא** דבי תרי עדיף. צבולה הוה מלי למימר צבו הכי אלא דעדיפא מנייה קאמר צבו: **ר"ח גרים** מהאי גיסא או מהאי גיסא. פירוש כדי להעמיד צד הרחב שלמטה שאין לך כריך תבואה כל כך שצדנך מועט עומד ואינו נופל או מהאי גיסא של מעלה שאינו רחב שאין לך כריך תבואה הרבה ופשיט ליה מדקאמר כל שאין כונס שלו רואה פני חמה דהיינו צד הרחב שיש בו צית קיבול קמא לקבל תבואה: כל

טרי עיסקי וחד שטרא פסידא דלוה ואמר רבא "האי מאן דקביל עיסקא מן חבריה ופסיד טרח ומלייה ולא אודעיה לא מצי אמר ליה דרי מהאיך פסידא בהדאי משום דאמר ליה להכי טרחת למליותיה כי היכי דלא ליקרו לך מפסיד עיסקי ואמר רבא א"ל הני בי תרי דעבדי עיסקא בהדי הדדי ורווח וא"ל חד לחבריה הא ליפלוג אי א"ל אידך גרווח טפי דינא הוא דמעבד (א) ואי א"ל הב לי פלגא דרווחא אמר ליה רווחא לקרנא משמעבד ואי א"ל הב לי פלג' רווחא ופלגא קרנא אמר ליה עיסקא להדדי משועבד ואי א"ל נפלוג רווחא ונפלוג קרנא ואי מטי לך פסידא דרינא בהדך א"ל לא מזלא דבי תרי עדיף: **מתנאי'** המקבל שדה מחבירו ולא רצה לנכש ואמר לו מה איכפת לך הואיל ואני נותן לך את חכירך אין שומעין לו מפני שיכול לומר לו למחר אתה יוצא ממנה ומעלת לפני עשבים: **גמ'** דאי א"ל לבתר הכי כריבנא לה אמר ליה חטי מעלייתא בעינא ואי א"ל זבינא לך חטי משוקא א"ל חטי דארעאי בעינא ואי א"ל מנכישנא לך שיעור מנתך א"ל קא מנסבת דם רע לארעאי והתנן מפני שמעלת לפני עשבים אלא משום דא"ל בורא דנפל: **מתנאי'** המקבל שדה מחבירו ולא עשתה אם יש בה כדי להעמיד כרי חייב למפל בה כרי יהודה מאי קצבה בכרי אלא אם יש בה כדי נפילה: **גמ'** ת"ר המקבל שדה מחבירו ולא עשתה אם יש בה כדי להעמיד כרי חייב למפל בה שכך כותב לו אגא אוקים ואניר ואזרע ואחצוד ואעמר ואדוש ואידרי ואוקים כריא קדמך ותיתי אנת ותיטול פלגא ואנא בעמלי ובנפקות ידי פלגא וכמה כדי להעמיד בה כרי א"ר יוסי בר' חנינא כדי שתעמוד בו הרחת איבעיא להו רחת היוצא מהאי גיסא להאי גיסא מאי ת"ש א"ר אבהו לדידי מפרשא לי מיניה דר' יוסי בר' חנינא כל שאין כונס שלו רואה פני החמה איתמר לוי אמר שלש סאין דבי רבי ינאי אמרי יסאתים אמר ר"ל סאתים שאמרו יחזין מן ההוצאה תנן התם פריצי ויתים וענבים ב"ש מטמאין וב"ה ימטהרין מאי פריצי ויתים אמר רב הונא רשעי ויתים אמר רב יוסף ומאי קראה [ובני] פריצי עמך ינשאו להעמיד חזון ונכשלו ר"ג בר יצחק אמר מהכא והוליד בן פריץ שופך דם וכמה פריצי ויתים ר' אלעזר אמר בארבעת קבין לקורה דבי ר' ינאי אמרי סאתים לקורה ולא פלוגי הא באתרא דמעייילי בורא באוללא הא באתרא דמעייילי תלתא כורין באוללא תנו רבנן עלו

לעזי רש"י
פליא [פליא] י"ה
(כלומר כף שטוחה
בעלתירית ארוכה).
פלדיין [פלדור] י"ה
כרי הקת.
ש"ק. כמות ענבים או
זיתים שהיו מכניסים בבת
אחת תחת המכבש.

בה א מ"י פ"ז מהלכות
שלחן ושופין
הלכה ב סג ע"ז פ"ז
טו"ע י"ד ס"י קטו טע"ף
לד:
בו ב טו"ע ע"ש פ"ט
ל"ה:
בו ג ד מ"י פ"ח מהל'
שכירות הלכה ח סג
ע"ז פ"ז טו"ע ח"מ ס"י
ש"כ טע"ף ד:
בה ה ו ז מ"י ש"ס הלכה
י"ב סג ע"ש טו"ע
ח"מ ס"י ש"כ טע"ף א:
בה ח ט מ"י פ"ח מהל'
טומאת אוכלין הלכה
י"ב:

לעזי רש"י

פליא [פליא] י"ה
(כלומר כף שטוחה
בעלתירית ארוכה).
פלדיין [פלדור] י"ה
כרי הקת.
ש"ק. כמות ענבים או
זיתים שהיו מכניסים בבת
אחת תחת המכבש.